

SERIA: *Wychowanie ku wartościom...*

Opracowana pod kierunkiem *Krystyny Chałas*

DOTYCHCZAS SIĘ UKAZAŁY:

1. K. Chałas: *Wychowanie ku wartościom. Elementy teorii i praktyki. Tom I. Godność, wolność, odpowiedzialność, tolerancja*, (wydanie II), Lublin – Kielce 2006.
2. K. Chałas, S. Kowalczyk: *Wychowanie ku wartościom narodowo-patriotycznym. Elementy teorii i praktyki. Tom II. Naród, Ojczyzna, patriotyzm, państwo, pokój*, Lublin – Kielce 2006.
3. K. Chałas (red.): *Wychowanie ku wartościom w świetle nauczania Jana Pawła II. Elementy teorii i praktyki. Tom III. Solidarność, mądrość, wspólnota, wierność, młodość*, Lublin – Kielce 2006.

W PRZYGOTOWANIU:

K. Chałas: *Wychowanie ku wartościom wiejskim*.

Pod redakcją Krystyny Chałas

Wychowanie ku wartościom w świetle nauczania Jana Pawła II

Elementy teorii i praktyki

Tom III

SOLIDARNOŚĆ
MĄDROŚĆ
WSPÓLNOTA
WIERNOŚĆ
MŁODOŚĆ

JEDNOŚĆ

Lublin – Kielce 2006

Spis treści

Przedmowa	11
Wstęp	13

I. Wychowanie w ujęciu Jana Pawła II – wybrane zagadnienia teoretyczne

Alina Rynio

1. Obiektywna wartość pedagogicznego przesłania Jana Pawła II	21
---	----

S. Beata Kolek, ks. Adam Spalek

2. Samowychowanie w ujęciu Jana Pawła II drogą wprowadzania w świat wartości	40
---	----

Ks. Piotr Mazur

3. „Nowy człowiek” w nauczaniu Jana Pawła II wyzwaniem dla wychowania	55
--	----

Ks. Adam Maj

4. Jan Paweł II wzorem osobowym wychowania ku wartościom	65
--	----

Krystyna Chałas

5. Wychowanie w ujęciu Jana Pawła II inspiracją do budowania programu wychowawczego reformującej się szkoły	85
--	----

3. „Nowy człowiek” w nauczaniu Jana Pawła II wyzwaniem dla wychowania

Sobór Watykański II zwrócił uwagę na potrzebę otwarcia się Kościoła na współczesny świat. W znacznym stopniu realizacja tych postanowień dokonywała się przez papieskie podróże apostolskie.

Pielgrzymki na stałe zagościły w kalendarium pontyfikatu Jana Pawła II. Oczywiście Polska była zdecydowanie najczęściej odwiedzanym krajem. W czasie swego 26-letniego pontyfikatu Ojciec Święty osmiokrotnie pielgrzymował do swojej ojczyzny. Spotkania z rodakami były okazją do poruszania najistotniejszych problemów wiary, jak również kwestii społeczno-politycznych. Jednym z głównych nurtów nauczania papieża Jana Pawła II była tematyka antropologiczna.

Pojęcie „nowego człowieka”

Ojciec Święty mówiąc o „starym” i „nowym człowieku”, używał tych pojęć w tym samym sensie co św. Paweł. „Stary człowiek” – to człowiek zniewolony przez grzech. Jego dawny sposób życia niechybnie prowadzi do upadku i zguby. Dlatego też chrześcijanin winien porzucić styl życia „dawnego człowieka”, odnowić ducha i przyoblec się w „nowego człowieka”. Odrodzony w chrzcie „nowy człowiek” został uzdolniony do prawdziwej świętości, tzn. zgodnej z Ewangelią⁷⁸. Św. Paweł w Liście do Kolosan zawarł katalog cnót „nowego człowieka”. Są nimi: miłość, serdeczne miłosierdzie, dobroć, pokora, łagodność, cierpliwość, przebaczenie, pokój⁷⁹.

⁷⁸ Zob. Ef 2,15;4,17-24; Kol 3,10.

⁷⁹ Zob. Kol 3,12-15.

Jan Paweł II mówiąc o „starym człowieku”, ukazując nędzę „człowieka grzechu”, pragnie wezwać człowieka do nawrócenia, pokuty oraz do odnowienia swojego życia poprzez odzyskanie więzi z Chrystusem i do urzeczywistnienia w sobie dojrzałego człowieczeństwa. Przeciwnością dawnego – starego człowieka jest „nowy człowiek”. Wzorem nowego człowieczeństwa i źródłem przemiany w „nowego człowieka” jest Jezus Chrystus. „Nowy człowiek” narodził się w Chrystusie i przez Chrystusa⁸⁰.

„Nowe życie” – życie nadprzyrodzone powstaje w momencie chrztu świętego, kiedy to ochrzczony człowiek zespała się z męką, śmiercią i zmartwychwstaniem Chrystusa. Umiera „stary człowiek”, aby rozpocząć nowe życie w Chrystusie⁸¹. Jan Paweł II podkreśla, że „Chrystus jest Tym, który dokonał zasadniczego przewrotu w rozumieniu życia. Ukazał, że życie jest przejściem nie tylko przez granicę śmierci, ale i do nowego życia. W ten sposób krzyż stał się dla nas największą katedrą prawdy o Bogu i o człowieku. Wszyscy musimy stać się słuchaczami «zwyczajnymi czy zaocznymi» tej katedry. A wówczas zrozumiemy, że krzyż jest również kolebką człowieka nowego”⁸².

Nowe człowieczeństwo urzeczywistnia się w człowieku poprzez jego otwarcie się na łaskę Chrystusa i jej przyjęcie. Papież zauważa, że: „zjednoczenie Chrystusa z człowiekiem samo w sobie jest tajemnicą, w której rodzi się «nowy człowiek» powołany do uczestnictwa w Bożym życiu (por. 2 P 1,4), stworzony na nowo w Chrystusie ku pełni łaski i prawdy (por. Ef 2,10; J 1,14.16). Zjednoczenie Chrystusa z człowiekiem jest źródłem mocy wedle tego, co tak zwięźle wypowiedział w prologu swej Ewangelii św. Jan: «Słowo wszystkim tym, [...] którzy Je przyjęli, dało moc, aby się stali synami Bożymi» (J 1,12)”⁸³.

Z faktu bycia „nowym człowiekiem” wynika obowiązek wkroczenia w nowe życie (por. Rz 6,4). Podczas przemówienia powitalnego w Krakowie 10 czerwca 1987 r. papież Jan Paweł II mówił: „A przez

⁸⁰ Zob. W. Seremak, *Miłosierdzie Boże a nowa ewangelizacja. Znaki czasu*, Lublin 2001, s. 329, zob. Jan Paweł II, *Redemptoris Mater*, 8, 13.

⁸¹ Zob. J. Sobkowiak, *Nowe życie – nowy człowiek*, w: *Jan Paweł II. Encyklopedia nauczania moralnego*, J. Nagórny, K. Jeżyna (red.), Radom 2005, s. 363.

⁸² Jan Paweł II, *Przemówienie do młodzieży*, Kraków 08 VI 1979, w: tenże, *Pielgrzymki do Ojczyzny*, Kraków 1999, s. 176.

⁸³ Jan Paweł II, *Redemptor hominis*, 18.

to, że On jest z nami, że w nas przebywa, my sami jesteśmy inni. Jesteśmy «nowym stworzeniem» (2 Kor 5,17). I nie możemy pozostawać «starym kwasem», jak mówi Apostoł (por. 1 Kor 5,7), ale chodzić w «nowości życia» (por. Rz 6,4). Pascha nostrum immolatus est Christus. Każdy z nas jako osoba i część wspólnoty ludzkiej jest nowym stworzeniem, nowym człowiekiem. Jesteśmy przecież jako Kościół również Ciałem Chrystusa. Ta „nowość życia” jest rzeczywistością. I jest też wyzwaniem”⁸⁴.

Na podstawie analizy nauczania Jana Pawła II można stwierdzić, że „nowym człowiekiem” jest ten, kto dzięki łasce odkupienia przez Chrystusa odzyskał harmonię serca. Jego zdaniem „Mieć serce czyste to być nowym człowiekiem, przywróconym przez odkupieńczą miłość Chrystusa do życia w komunii z Bogiem i z całym stworzeniem – do tej komunii, która jest jego pierwotnym przeznaczeniem”⁸⁵. Tak więc, życie w łasce uświęcającej jest pierwszym wyzwaniem dla człowieka. Dla nas wychowawców oznacza to, iż mamy podjąć z całą mocą działania wspomagające wychowanka w realizacji tego celu.

Godność człowieka – punktem wyjścia w budowaniu „nowego człowieka”

Na przestrzeni wieków człowiek nieustannie zadaje sobie pytania: Kim jestem? Jakie jest moje przeznaczenie? Udzielając odpowiedzi na te fundamentalne pytania ludzkiego życia, papież odwoływał się do biblijnego opisu stworzenia człowieka. Jan Paweł II podkreślał, że stworzenie jest dziełem miłości Bożej: „Bóg umiłował świat, który stworzył, a w nim umiłował ponad wszystko człowieka, a nawet wtedy, gdy człowiek sprzeniewierzył się tej pierwotnej miłości, Bóg nie przestał go kochać i podźwignął z upadku, bo jest Ojcem, bo «jest miłością»”⁸⁶. Człowiek został stworzony przez Boga na swój obraz i podobieństwo (por. Rdz 1,27).

⁸⁴ Jan Paweł II, *Przemówienie powitalne*, Kraków 10 VI 1987, w: tenże, *Pielgrzymki...*, dz. cyt., s. 437.

⁸⁵ Jan Paweł II, *Homilia w czasie Mszy św.*, Sandomierz 12 VI 1999, w: tenże, *Pielgrzymki...*, dz. cyt., s. 1111.

⁸⁶ Jan Paweł II, *Homilia w czasie nieszpórów*, Gliwice 15 VI 1999, w: tenże, *Pielgrzymki...*, dz. cyt., s. 1165.

W homilii wygłoszonej w Sopocie 5 czerwca 1999 r. papież zwrócił uwagę, że podobieństwo stworzonego człowieka do Boga, wyraża się w zdolności do miłowania i przyjmowania daru miłości. Każdy człowiek szuka miłości, bo wie, że tylko miłość może uczynić go szczęśliwym⁸⁷. Ojciec Święty prawdę tę wyjaśniał już w swojej pierwszej encyklice: „Człowiek nie może żyć bez miłości. Człowiek pozostaje dla siebie istotą niezrozumiałą, jego życie jest pozbawione sensu, jeśli nie objawi mu się Miłość, jeśli nie spotka się z Miłością, jeśli jej nie dotknie i nie uczyni w jakiś sposób swoją, jeśli nie znajdzie w niej żywego uczestnictwa”⁸⁸.

Człowiek został obdarzony przez Stwórcę wielką godnością. Psalmista jest zadziwiony tą szczególną godnością wśród stworzeń: „Gzym jest człowiek, że o nim pamiętasz? Czym syn człowieczy, że troszczysz się o niego? Uczyniłeś go niewiele mniejszym od aniołów, uwieńczyłeś go czią i chwałą, obdarzyłeś go władzą nad dziełami rąk Twoich, wszystko złożyłeś pod jego stopy” (por. Ps 8,5-7).

Ta niezwykła godność człowieka nabiera szczególnej wymowy w tajemnicy Wcielenia Syna Bożego. W niej jeszcze bardziej została wywyższona godność osoby ludzkiej. Jezus Chrystus począł się w łonie Maryi i stał się człowiekiem dla objawienia przedwiecznej miłości Stwórcy, a zarazem dla ukazania godności każdego z nas. Tajemnica Wcielenia uświadamia nam, jak wielkim jest każdy człowiek⁸⁹.

Człowiek pełną prawdę o swoim człowieczeństwie może odkryć tylko w Chrystusie. Jan Paweł II w homilii wygłoszonej w Warszawie na placu Zwycięstwa zwrócił uwagę, że „Człowieka [...] nie można do końca zrozumieć bez Chrystusa. A raczej: człowiek nie może siebie sam do końca zrozumieć bez Chrystusa. Nie może zrozumieć ani kim jest, ani jaka jest jego właściwa godność, ani jakie jest jego powołanie i ostateczne przeznaczenie. Nie może tego wszystkiego zrozumieć bez Chrystusa”⁹⁰.

⁸⁷ Zob. Jan Paweł II, *Homilia w czasie Mszy św.*, Sopot 05 VI 1999, w: tenże, *Pielgrzymki...*, dz. cyt., s. 1018.

⁸⁸ Jan Paweł II, *Redemptor hominis*, 10.

⁸⁹ Zob. Jan Paweł II, *Rozważanie przed modlitwą Anioł Pański*, Częstochowa 05 VI 1979, w: tenże, *Pielgrzymki...*, dz. cyt., s. 96.

⁹⁰ Jan Paweł II, *Homilia w czasie Mszy św. odprawionej na placu Zwycięstwa*, Warszawa 02 VI 1979, w: tenże, *Pielgrzymki...*, dz. cyt., s. 22–23.

Pełna prawda o człowieku zawiera w sobie również perspektywę życia wiecznego. Dzięki Chrystusowi człowiek może odkryć swoją nadprzyrodzoną godność i powołanie do życia z Bogiem. Papież podkreślał, że „człowiek musi posiadać niezwykłą godność, skoro został wezwany do uczestnictwa w życiu samego Boga”⁹¹.

Ta wielka godność dana człowiekowi zobowiązuje do jej szanowania w sobie i w drugim człowieku. To stanowi pierwszy krok na drodze budowania człowieka. Należy również podkreślić, że godność została człowiekowi również zadana, a to oznacza, że jego podstawowym celem jest dążenie do pełnej doskonałości poprzez podejmowane działania i doskonalenie tych działań w aspekcie integralnego rozwoju i służby drugiemu człowiekowi. Ta wielka wartość – godność dana i zadana – oraz jej urzeczywistnianie stanowi drogę budowania nowego człowieka.

Miara „nowego człowieka”

Młodzi ludzie stawiają pytania: „Jaką miarą mierzyć człowieka? Czy mierzyć go miarą sił fizycznych, którymi dysponuje? Czy mierzyć go miarą zmysłów, które umożliwiają mu kontakt z zewnętrznym światem? Czy mierzyć go miarą inteligencji, która sprawdza się poprzez rozmaite testy czy egzaminy?”⁹²

Ojciec Święty Jan Paweł II dawał jednoznaczną odpowiedź, że człowieka trzeba mierzyć miarą serca. A serce w języku biblijnym oznacza duchowe wnętrze – sumienie. „Nowy człowiek” musi być człowiekiem sumienia. W spotkaniu z młodzieżą na Jasnej Górze, papież podczas Apelu Jasnogórskiego wyjaśniał, co to znaczy być człowiekiem sumienia: „Że tego sumienia nie zagłuszam, nie zniekształcam. Nazywam po imieniu dobro i zło, a nie zamazuję. Wypracowuję w sobie dobro, a ze zła staram się poprawić, przewyciężając je w sobie. To taka bardzo podstawowa sprawa, której nigdy nie można pomniejszyć, zepchnąć na dalszy plan. Nie. Ona jest wszędzie i zawsze

⁹¹ Jan Paweł II, *Homilia w czasie Mszy św. odprawianej na Błoniach*, Kraków 10 VI 1979, w: tenże, *Pielgrzymki...*, dz. cyt., s. 199.

⁹² Jan Paweł II, *Przemówienie do młodzieży akademickiej zgromadzonej przed kościołem św. Anny*, Warszawa 03 VI 1979, w: tenże, *Pielgrzymki...*, dz. cyt., s. 27.

pierwszoplanowa. Jest zaś tym ważniejsza, im więcej okoliczności zdaje się sprzyjać temu, abyśmy łatwo się z niej rozgrzeszali. Zwłaszcza, jeżeli tak postępują inni”⁹³.

Jakże w tym kontekście znamienne były słowa Chrystusowego Namiestnika: „Musicie od siebie wymagać, nawet gdyby inni od was nie wymagali”. Rozwijając tę myśl Jan Paweł II, wskazywał, że życie społeczne narodu w znacznej mierze zależy od tego, jaki będzie człowiek. Historia polskiego narodu dobitnie wskazuje, ile kosztowała nas okresowa demoralizacja⁹⁴.

W homilii skierowanej do młodzieży zgromadzonej na Westerplatte papież przypomniał, że człowiek jest sobą poprzez „wewnętrzną prawdę” – prawdę sumienia. Człowiek staje przed wyborem pomiędzy dobrem a złem. Człowiek podąża za prawdą wyrażoną przez sumienie, albo postępuje wbrew tej prawdzie. W tym pierwszym przypadku staje się bardziej tym, kim powinien być. W drugim grzech go pomniejsza i degraduje⁹⁵.

Papież wzywał do nieustannej pracy nad sobą, której celem jest kształtowanie swego człowieczeństwa. W sobie należy odkryć człowieka wewnętrznego z jego właściwościami, talentami, ideałami i szlachetnymi pragnieniami, a jednocześnie odkryć swe słabości, egoizm, pychę, wady. To poznanie siebie winno prowadzić do tego, aby te dobre cechy rozwijać i umacniać, natomiast te drugie przewycięzać i zwalczać⁹⁶.

„Nowy człowiek” jest wezwany do stałej formacji sumienia. Zgodnie z nauczaniem papieskim, człowiek o dobrze uformowanym sumieniu zawsze kieruje się jego głosem, wymaga od siebie oraz podnosi się z własnych upadków. Tak ukształtowany człowiek będzie się angażował w budowanie Królestwa Bożego, jak również będzie się czuł odpowiedzialny za sprawy społeczne, w tym za biedę i potrzeby bliźnich⁹⁷.

⁹³ Jan Paweł II, *Apel Jasnogórski. Rozważanie wygłoszone do młodzieży*, Jasna Góra 18 VI 1983, w: tenże, *Pielgrzymki...*, dz. cyt., s. 263.

⁹⁴ Zob. tamże, s. 264.

⁹⁵ Zob. Jan Paweł II, *Homilia w czasie liturgii słowa skierowana do młodzieży zgromadzonej na Westerplatte*, Gdańsk 12 VI 1987, w: tenże, *Pielgrzymki...*, dz. cyt., s. 476.

⁹⁶ Zob. Jan Paweł II, *Homilia w czasie Mszy św. odprawianej dla alumnów i służby liturgicznej*, Jasna Góra 06 VI 1979, w: tenże, *Pielgrzymki...*, dz. cyt., s. 113–114.

⁹⁷ Zob. tamże, s. 115.

W przemówieniu do przedstawicieli świata kultury i nauki, papież Jan Paweł II zaakcentował, że uniwersalnym talentem każdego człowieka jest nasze człowieczeństwo, nasze „być” (*esse*). Ewangelia uczy nas przede wszystkim pomnażania tego talentu. Sąd Ostateczny nad naszym życiem rozliczy nas z tego zadania. Talent zaś pomnaża się przez „bezinteresowny dar z siebie samego”, czyli poprzez miłość do Boga i drugiego człowieka⁹⁸.

Dar z siebie cechą „nowego człowieka”

Sobór Watykański II poucza, iż „człowiek, będąc jedynym na ziemi stworzeniem, którego Bóg chciał dla niego samego, nie może odnaleźć się w pełni inaczej, jak tylko przez bezinteresowny dar z siebie samego”⁹⁹.

Jedną z głównych cech „nowego człowieka” jest zwrot ku drugiemu człowiekowi, ku bliźniemu. Człowiek wychodzi ze swego egoistycznego „bycia dla siebie”, aby „być dla innych”. Jan Paweł II nawiązując do nauczania Soboru Watykańskiego II, podkreślał, że „człowiek nie inaczej spełnia siebie samego jak przez «bezinteresowny dar». Ów dar stanowi pełną aktualizację celowości, która jest właściwa człowiekowi – osobie. Jego autoteleologia polega więc nie na tym, aby być «dla siebie», zamykać się w sobie w sposób egoistyczny – ale aby być «dla innych», być darem. Chrystus jest niedościgłym, a równocześnie wciąż najwyższym wzorem takiego człowieczeństwa”¹⁰⁰.

Analizując ewangeliczny zapis o Zacheuszu, papież zwraca uwagę, że Chrystus rozjaśnia mroki ludzkiego sumienia. Jego obecność i Jego słowa sprawiają, że w człowieku dokonuje się przemiana serca: „Panie, oto połowę mego majątku daję ubogim, a jeśli kogo w czym skrzywdziłem, zwracam poczwórnice” (Łk 19,8). Jezus sprawia, że „w Jego świetle poszerzają się horyzonty ludzkiej egzystencji, zaczy-

⁹⁸ Zob. Jan Paweł II, *Przemówienie do przedstawicieli świata kultury zgromadzonych w Teatrze Narodowym*, Warszawa 08 VI 1991, w: tenże, *Pielgrzymki...*, dz. cyt., s. 736.

⁹⁹ Konstytucja duszpasterska o Kościele współczesnym, *Gaudium et spes*, 24.

¹⁰⁰ Jan Paweł II, *Przemówienie do przedstawicieli świata kultury zgromadzonych w Teatrze Narodowym*, Warszawa 08 VI 1991, w: tenże, *Pielgrzymki...*, dz. cyt., s. 735.

na się dostrzegać świat ludzi i ich potrzeby. Rodzi się poczucie więzi z drugim człowiekiem, świadomość społecznego wymiaru człowieka i w konsekwencji poczucie sprawiedliwości”¹⁰¹.

Papież Jan Paweł II wielokrotnie wzywał ludzkość do budowania kultury dawania, która jest podstawowym czynnikiem pomnażania człowieczeństwa w człowieku. Podczas swojej ostatniej podróży apostołskiej do Polski, 17 sierpnia 2002 r. Ojciec Święty gorąco prosił: „Trzeba spojrzenia miłości, aby dostrzec obok siebie brata, który wraz z utratą pracy, dachu nad głową, możliwości godnego utrzymania rodziny i wykształcenia dzieci doznaje poczucia opuszczenia, zagubienia i beznadziei. Potrzeba «wyobraźni miłosierdzia», aby przyjść z pomocą dziecku zaniedbanemu duchowo i materialnie, aby nie odwracać się od chłopca czy dziewczyny, którzy zagubili się w świecie różnorodnych uzależnień lub przestępstwa, aby nieść radę, pocieszenie, duchowe i moralne wsparcie tym, którzy podejmują wewnętrzną walkę ze złem. Potrzeba tej wyobraźni wszędzie tam, gdzie ludzie w potrzebie wołają do Ojca miłosierdzia: «Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj». Oby dzięki bratniej miłości tego chleba nikomu nie brakowało! «Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią» (Mt 5,7)”¹⁰². W kontekście powyższej wypowiedzi wyrastają zadania dla wychowawcy i wychowanka: stawać się nowym człowiekiem poprzez troskę o drugiego, zaangażowaną pomoc, miłosierdzie. Tego daru służby drugiemu człowiekowi trzeba się permanentnie uczyć i uczyć go innych.

Prymat „być” nad „mieć”

Wartość człowieka wynika nie z tego ile posiada, ale z faktu kim jest. Pragnienie, by lepiej żyć nie jest czymś złym, ale trzeba jednocześnie pamiętać, że styl życia afirmujący dobra materialne jest błędny. Rzeczy materialne nie mogą służyć jedynie doznawaniu przyjemności. Jan Paweł II przestrzegał młodzież zgromadzoną na Westerplatte:

¹⁰¹ Jan Paweł II, *Homilia w czasie Mszy św.*, Ełk 08 VI 1999, w: tenże, *Pielgrzymki...*, dz. cyt., s. 1060.

¹⁰² Jan Paweł II, *Homilia w czasie Mszy św.*, Kraków 18 VI 2002, w: tenże, *Pielgrzymki...*, dz. cyt., s. 1215.

„Musicie dobrze rozważyć – w jakim stosunku – na każdej z tych dróg – pozostaje «bardziej być» do «więcej mieć». Ale nigdy samo «więcej mieć» nie może zwyciężyć. Bo wtedy człowiek może przegrać rzecz najcenniejszą: swoje człowieczeństwo, swoje sumienie, swoją godność. To wszystko, co stanowi też perspektywę życia wiecznego”¹⁰³.

Papież komentując ostatnie przykazanie Dekalogu, zwracał uwagę, że „przykazanie to wskazuje na taką hierarchię wartości, w której rzeczy, czyli dobra materialne, zajmują miejsce nadrzędne. Pożądanie rzeczy tak opanowuje serce ludzkie, że nie ma w nim już niejako miejsca na dobra wyższe, duchowe. Człowiek staje się poniekąd niewolnikiem posiadania i używania, nie bacząc na własną godność, nie bacząc na bliźniego, na dobro społeczeństwa, na samego Boga”¹⁰⁴. Ojciec Święty stwierdza także, że jest to pożądanie zwodnicze. Chrystus przestrzegał: „Cóż bowiem za korzyść odniesie człowiek, choćby cały świat zyskał, a na swej duszy szkodę poniósł?” (Mt 16,26).

Celem formacji „nowego człowieka” jest to, ażeby bardziej „był”, a nie tylko więcej „miał”. Wszystko to co „ma”, co „posiada”, powinno przyczyniać się do tego, aby umiał bardziej i pełniej być człowiekiem. W homilii skierowanej do młodzieży zgromadzonej na placu Mickiewicza, w Poznaniu papież przypominał, że „Prawda ta posiada podstawowe znaczenie dla samowychowania, autorealizacji, rozwijania w sobie człowieczeństwa, a zarazem życia Bożego, zaszczerpionego na chrzcie świętym i umocnionego w sakramencie bierzmowania. Samowychowanie zmierza do tego właśnie, aby bardziej «być» człowiekiem, być chrześcijaninem, aby odkrywać i rozwijać w sobie talenty otrzymane od Stwórcy i realizować właściwe każdemu powołanie do świętości”¹⁰⁵. W życiu człowieka konieczny jest wymiar świętości. Ma on dopomóc człowiekowi, ażeby bardziej «był» – ażeby pełniej realizował swoje człowieczeństwo.

¹⁰³ Jan Paweł II, *Homilia w czasie liturgii słowa skierowana do młodzieży zgromadzonej na Westerplatte*, Gdańsk 12 VI 1987, w: tenże, *Pielgrzymki...*, dz. cyt., s. 479.

¹⁰⁴ Jan Paweł II, *Homilia w czasie Mszy św.*, Płock 07 VI 1999, w: tenże, *Pielgrzymki...*, dz. cyt., s. 698.

¹⁰⁵ Jan Paweł II, *Homilia skierowana do młodzieży zgromadzonej na placu Mickiewicza w Poznaniu*, Poznań 03 VI 1997, w: tenże, *Pielgrzymki...*, dz. cyt., s. 921.

* * *

„Nowy człowiek” jest powołany do zwycięstwa nad sobą. Miłość Chrystusa pomaga człowiekowi „przewyższać” samego siebie. Dewizą życiową św. Stanisława Kostki były słowa: „Do wyższych rzeczy jestem stworzony”. Miał on świadomość, że człowiek jest sobą, gdy jest gotów przewyższać siebie¹⁰⁶. Dzięki Chrystusowi „nowy człowiek” jest w stanie odnieść zwycięstwo nad grzechem, nad „starym człowiekiem”. Takie zwycięstwo oznacza przede wszystkim życie w prawdzie, troskę o prawe sumienie, rozwój duchowy oraz miłość bliźniego.

¹⁰⁶ Zob. Jan Paweł II, *Homilia w czasie Mszy św.*, Włocławek 07 VI 1991, w: tenże, *Pielgrzymki...*, dz. cyt., s. 691.